

der vel tale om, at ordvalget »lytter meget til musik« skal forstås meget bredt: Også den *passive lyttemåde* – blottet for opmærksomhed og musikalsk interesse – tæller med.

Når forbrugsundersøgelsen i rapportens første del stiller sig spørgsmålet: *hvem lytter hvor ofte til hvad?*, kunne det derfor også have været interessant at få belyst *hvordan!* Ikke bare lyttegenstand og lytteomfang, men i høj grad også lyttemåde er jo med til at tegne billedet af den funktion, musikken har for os i hverdagen.

Det er min egen opfattelse, at vores hverdagsmusik groft lader sig opdele i to funktionsområder – kendetegnet i høj grad netop ved lyttemåden:

På den ene side er hverdagen isprængt musik, som – omend ofte kun for et øjeblik – bliver centrum for vores opmærksomhed. Jeg har oplevet en sort gademusikant fortrylle både min dreng og mig med 5 minutters afrikansk børnesang, før vi forlod ham for at købe ind. Og vi kender vel alle eksempler på, at også de æterbårne medier gi'r os oplevelser, som får os til at gå i pladeshoppen dagen efter. Fællesnævneren for sådanne hverdagshistorier er, at musikken for et kort øjeblik *annulerer* hverdagen! Det drejer sig om hverdagens små »koncerter«, hvor vi pludselig løftes ud af hverdagssammenhængen, og hvor det vigtigste for os er den musikalske oplevelse og hvad den fører med sig.

Men ved siden af disse små befriende »koncerter« byder hverdagen også på en slags hverdagens »filmmusik«. Og det er al den musik, der netop ikke sætter hverdagen i stå, men tværtimod *akkompagnerer* hverdagen – en slags »underlægningsmusik«, vi egentlig ikke lyt-

ter til. Det er f.eks. den Føtex-muzak, der afløste den afrikanske gademusik på min ovennævnte indkøbstur. Der er musik, der ikke har nogen målrettet musiklytning som sit formål. Den skal som oftest blot ved sin diskrete tilstedeværelse udfylde det tomrum, som ellers ville være der. Som lyd påfyldning af hverdagen kan den kompensere for, at hverdagen måske har udpint vores sidste lyst og evne til selv at fylde lyd på. Eller den kan kompensere for tomhedsfølelsen ved en ensom, gennemrationaliseret og monoton arbejdsproces – eller ditto indkøbsproces for den sags skyld.

Et af de professionelle argumenter for den type musikalske omsorg er, at det lydtomme rum skræmmer mange mennesker! Ligesom et pludseligt tomrum på lydsiden af en filmgyser kan være meget mere skæbnetungt end 117 molakkorder. Jeg håber, argumentet er overdrevent. Hverdagslivet skulle nødig være en »gyser« i den grad, at det kræver denne konstante musikterapeutiske omsorg fra Føtex, fra P3 eller fra New Age-industrien – muzak for intellektuelle, der gerne vil holde op med at være det!

Stilheden er måske ikke – som Carl Nielsen i sit poetiske hjørne hævdede det – dejlig musik. Men stilheden er vel forudsætningen for, at vi kan høre dejlig musik, når muligheden byder sig! Så hvis jeg må slutte i mit mere moralske hjørne, vil jeg sige, at gennemsnitsdanske daglige 3 timers musikdosis ret beset er et af de mere foruroligende resultater af den foreliggende DR-undersøgelse.

Væk med denne massive lydmessage, så vi bedre kan høre hverdagens små »koncerter«. For de *er* der! □

Litteratur

Brede fremstillinger:

Knud Ketting (red.): *Music in Denmark*. Udgivet af Det danske Selskab, Kbh. 1987.

En gennemløst orienteret oversigt over musiklivet i Danmark. Inddelt i: Musiklivet idag, kunstmusik, folke-musik, let musik, jazz, rock og musikundervisning. Bibliografi.

Helge Andersen: *Det danske samfunds udgift til musikalsk nydelse*. Mangfoldiggjort af Statens musikråd (ikke i handelen), Kbh. 1978.

En økonomisk analyse af dansk musikliv. Inddelt i: Undervisning, faste orkestre, kirkelig musik, koncerter o.lign., mekanisk produktion, teknisk udstyr til aflytning, detailsalg af instrumenter, ophavsret og diverse. Rapporten var bestilt af Statens Musikråd.

Jens Henrik Koudal: »Musik og samvær«, i: *Dagligliv i Danmark i vor tid*, II. Nyt Nordisk Forlag/Arnold Busck (i trykken), udkommer marts 1989.

Om musiklivet i Danmark siden krigens med hovedvægt på folks egne musikaktiviteter. Musiketnologisk tilgangsvinkel. Udførlige litteraturhenvisninger.

Finn Gravesen (red.): *Musik og samfund*. Kbh. 1977.

Musiksociologisk håndbog om musiklivets historie, organisation, funktion og opinion. Bibliografi.

til temaet

Statistiske oversigter:

Dansk kultur-statistik 1960-1977, Kbh. 1979, og *Dansk kultur-statistik 1970-1985*, Kbh. 1987. Udgivet af Danmarks Statistik og Kulturministeriet. Opsummerer en lang række fakta om kulturlivet, herunder musiklytning og musikaktivitet, fra mange forskellige undersøgelser.

Kalle Marosi: *Børn. TV-Radio-Musik*. DR forskningsrapport 3B/84. Interviewundersøgelse om de 7-14 åriges TV- og radiovaner.

Kalle Marosi: *Danskerne og musikken; hvad danskerne synes om 42 musik-eksempler på klassisk og anden musik*. DR forskningsrapport 4B/85, 1986.

Har særlig værdi ved at bygge på »klingende spørgeskema«. Omtalt i dette nr. af Modspil.

Jens Bak m.fl.: *Hvem spiller de for?, Hvem spiller hvad – under hvilke forhold?, Århus kommunes støtte til musiklivet, Hvorfor spiller de ikke?* Udg. af Fritids- og Kulturforvaltningen i Århus på baggrund af en undersøgelse i 1982 af det århusianske musikliv (refereret i Modspil 22, 1983).

Andet:

Modspil. Temanumre om bl.a. »Folke-musik – tradition og fornyelse« (8,1980), »Børn og musik« (9,1980), »Folkesang i dag« (10,1980), »Amatørkorsangen i bevægelse« (20,1983), »Sangen har vinger« (35,1987) og »Musik til gården og til gaden« (39,1988).

Statens Musikråd: *Betænkning om revi-*

sion af musikloven (nr. 1061). Kbh. 1985.

Det dengang afgående musikråds »testamente«. Giver et godt indtryk af rådets syn på og visioner om musiklivet.

Per Drud Nielsen: *Studier i hverdags-musikkens sociologi: Teori, empiri og analyse*, I-II. Århus 1981.

Teoretisk og analytisk gennemgang af hverdagsmusikken – byggende på en kortlægning af P3-udsendelserne på to hverdage i nov. 1979 og en enquete om radio- og musiklytning i Århus i disse to dage. Udførlig bibliografi.

Åge Skjelborg: »Brugsmusik i subkultur; om musikalske sider af en stor-kommune i dag«, i: *Folk og Kultur*, 1972, s. 95-112.

Åge Skjelborg: *Folk og musik på Anholt*. Ry 1975.

Lokalt studie med en bred indfaldsvinkel. Bibliografi.

Kirsten Sass Bak, Elsemarie Dam-Jensen og Birgit Lauritsen: *Æ har hører ...; Sønderjyder synger*. Bog plus kassettebånd. Aabenraa 1983.

Sangerportrætter og bred skildring af sangen i Sønderjylland i vort århundrede. Bibliografi.

Svend Nielsen: *Glimt af dansk folkemusik*. LP og teksthæfte, Forlaget Kragen, Kbh. 1978.

Optagelser fra 1960'erne og 1970'erne og skildring af folkemusikken i dag.

Svend Nielsen: *Flyv lille påfugl*. LP og teksthæfte. Forlaget Kragen, Kbh. 1981.

Kortlægning af den traditionelle sang hos førskolebørn og skolebørn. Bibliografi.

Erik Kaas Nielsen: *Jeg vil synge en sang; Børns viser og sange før og nu*, Kbh. 1986.

Sangtekster og melodier – samt en personligt præget skildring af skolebørns egen sang i de sidste 50 år. Bibliografi.

Vagn Holmboe: *Danish Street Cries. A study of their musical structure and a complete edition of tunes with words collected before 1960*. (Acta Ethnomusicologica Danica 5). Forlaget Kragen, Kbh. 1988. (Tilhørende kassettebånd).

Komplet udgivelse af alle danske gaderåbs-optegnelser før 1960 (tekster og melodier) samt en grundig afhandling om »råbenes« musikalske struktur, sangstil, sproglige karakteristika m.m. Bibliografi.

Jens Bak/ROSA: *Spillels regler*. Forlaget Kommuneinformation, 1987.

Håndbog og idékatalog om erfaringer med offentlig støtte til rytmisk musik – med eksempler på en række initiativer landet over.

Jørn T. Andresen: *Regnbuens Endestation*. Forlaget Klim, Århus 1986.

Om provinsrødder og rockmusik i perioden 1958-86.

Per Warming: *Folkelig sang der swin-ger*. Edition Egtved 1988.

Om dansk nutidig musikkultur efter rockmusikkens indtog i fællessangs-repertoiret. Med undertitlen »Fra Grundtvig til Kim Larsen – sange og samtidsbilleder«.